

В.С. ІВАСИК, К.Ю. САМОХВАЛОВА, студенти, Л.О. ЯНОВА, О.В. ПИЩИКОВА,
С.І. САХНО, кандидати техн. наук, доценти, Криворізький національний університет

АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ ВИМОГ ДЕРЖАВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ

Забезпечення безпеки праці у сфері газорозподільних систем є ключовим аспектом для запобігання аваріям та забезпечення здоров'я і безпеки працівників. В Україні цей аспект регулюється Кодексом газорозподільних систем, який був підготовлений відповідно до Закону України «Про ринок природного газу». Важливо оцінити, наскільки Кодекс газорозподільних систем відповідає міжнародним стандартам ISO 45001 та законам щодо безпеки праці. Кодекс визначає правові, технічні, організаційні та економічні аспекти функціонування газорозподільних систем в Україні. Деякі з основних термінів включають: будівництво об'єкта (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення), відмова в доступі (дії споживача або власника території, які перешкоджають виконанню функцій оператора газорозподільної системи), вузол обліку природного газу (засоби для вимірювання та реєстрації об'єму природного газу), газові мережі внутрішнього газопостачання (мережі від точки приєднання до газових приладів замовника), газові мережі зовнішнього газопостачання (мережі від точки приєднання до земельної ділянки замовника).

20 лютого 2025 року набули чинності Правила технічної експлуатації систем газопостачання, (затверджені наказом Міненерго від 21.10.2024 № 402), в яких є суттєві зміни нормативних вимог, що стосуються експлуатації суб'єктами господарювання – споживачами газу будинкових систем газопостачання, димових і вентиляційних каналів та іншого пов'язаного обладнання.

Аналіз вимог Правил безпеки систем газопостачання (НПАОП 0.00-1.76-15) та Правил № 402 висвітлює проблемні питання щодо документів дозвільного характеру; вимог до газової служби; технічної та експлуатаційної документації; параметрів охоронної зони; меж експлуатаційної відповідальності; перевірки газовимірювальних засобів та інше. Важливим аспектом є те, що газове обладнання і матеріали повинні відповідати стандартам, а встановлення обладнання регулюється будівельними нормами. Криворізька філія товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» працює відповідно ДБН В.2.5-20:2018. Міжнародні стандарти безпеки праці, такі як ISO 45001, базуються на принципах запобігання ризикам, оцінки небезпек з покращенням безпеки праці, а саме: ідентифікація небезпек та оцінка ризиків; впровадження заходів контролю ризиків; навчання та інформування працівників щодо безпеки праці; систематичний моніторинг та аудит заходів з безпеки; документування та звітність про інциденти та аварії.

Порівняльний аналіз положень Кодексу газорозподільних систем України з міжнародними стандартами, відзначив наступні аспекти (переваги та недоліки):

1. Відповідність стандартам, тобто Кодекс України забезпечує відповідність газового обладнання стандартам, що є основним принципом міжнародних стандартів безпеки праці.
2. Навчання та інформування визначає, що у Кодексі не зазначено конкретних вимог щодо навчання та інформування працівників, що є важливим аспектом міжнародних стандартів.
3. Контроль ризиків висвітлює, що Кодекс не містить детальних процедур для ідентифікації та оцінки ризиків, у той час як міжнародні стандарти надають чіткі керівництва для цього процесу.
4. Моніторинг та аудит показав, що міжнародні стандарти передбачають регулярний моніторинг та аудит заходів з безпеки, що сприяє безперервному покращенню, але це не відображено у Кодексі газорозподільних систем України.

Таким чином, автори рекомендують з метою підвищення рівня безпеки праці у сфері газорозподільних систем в Україні, доцільно було б включити до Кодексу газорозподільних систем наступні положення:

1. Забезпечити обов'язкове навчання та інформування працівників щодо безпеки праці.
2. Розробити та впровадити процедури для ідентифікації та оцінки ризиків.
3. Впровадити систематичний моніторинг та аудит заходів з безпеки праці.
4. Документувати та звітувати про всі інциденти та аварії для аналізу та запобігання майбутнім ризикам.

Кодекс газорозподільних систем України забезпечує основні вимоги щодо безпеки праці, проте для досягнення відповідності міжнародним стандартам необхідно впровадити додаткові положення та процедури. Виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню рівня безпеки та ефективності роботи у галузі газорозподілу.